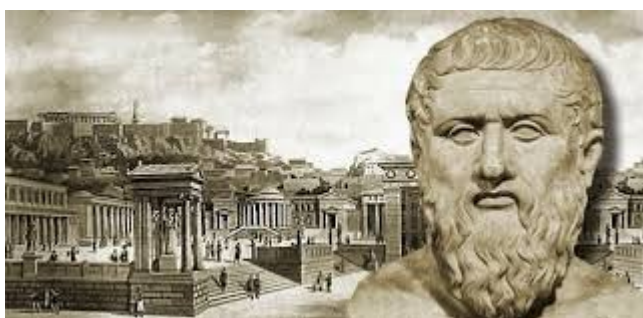

Μουσικό Σχολείο Τρικάλων - Σχολικό Έτος 2016-17
*Διδάσκουσα καθηγήτρια: **Ηλιάδη Αμαλία**, φιλόλογος-ιστορικός (ΠΕ02)*

Δημιουργική-Συνθετική εργασία στο μάθημα της Φιλοσοφίας Β' Λυκείου της μαθήτριας Αλίκης Φλιούκα

"Ο πλατωνικός νοητός κόσμος των Ιδεών και η "σκληρή" πραγματικότητα: να διερευνήσετε την αληθινή ουσία του ανθρώπου και του κόσμου σύμφωνα με την πλατωνική φιλοσοφική θεωρία".

Ο Πλάτων αποτελεί μοναδική μορφή φιλοσόφου σε ολάκερο το φάσμα της ιστορίας της φιλοσοφίας και έχει σημαδέψει με την προσωπικότητά του ανά τους αιώνες τον πανανθρώπινο φιλοσοφικό στοχασμό, καθορίζοντάς τον σε κάθε επίπεδο της ανθρώπινης νόησης. Το χαρακτηριστικό σημείο και κινητήρια δύναμη του Πλατωνισμού είναι η αναζήτηση της αλήθειας. Επάνω λοιπόν στην πορεία προς την κατάκτηση της πραγματικής ουσίας των πραγμάτων δομείται το σύστημα του πλατωνικού τρόπου σκέψης, ο πλατωνικός φιλοσοφικός κόσμος.

Κύρια αρχή του Πλάτωνα είναι η απόρριψη της σχετικότητας. Αντιτίθεται στις θεωρίες των Σοφιστών "περι αληθείας" και ο ίδιος προσεγγίζει και επιδιώκει μία γνώση απόλυτη και καθολική, η οποία υπάρχει ανεξαρτήτως των περιστάσεων, των συνθηκών και της ανθρώπινης αντίληψης. Όπως αναφέρεται στο απόσπασμα του διαλόγου του "Σοφιστής", ο Πλάτων αδυνατεί να δεχθεί την αληθοφάνεια της πλαστικότητας του λόγου των Σοφιστών και εξαίρει την επικράτηση του αληθούς, που διαφαίνεται ολοκάθαρα παρά την προσπάθεια της διαστρέβλωσης της πραγματικότητας μέσω του λόγου από τους ίδιους.

Ο διαχωρισμός ανάμεσα στις έννοιες του "είναι" και του "φαίνεσθαι", του νοητού και του

αισθητού κόσμου, κατέχει εξέχουσα θέση στην πλατωνική αντίληψη και καθίσταται θεμέλιο της μεθόδου για την προσέγγιση της αλήθειας. Ο Πλάτων τονίζει το γεγονός ότι οι αισθήσεις δεν αποτελούν τον άμεσο αποδέκτη της πραγματικότητας, αλλά αντιθέτως προσλαμβάνουν αποκλειστικά το εξωτερικό και από, παραπλανώντας ενίοτε τον παρατηρητή και οδηγώντας τον συχνά σε εσφαλμένα συμπεράσματα, εστιάζοντας στην εικόνα και όχι στην ουσία των αντικειμένων. Αντιπροσωπευτικό αυτής της θεωρίας είναι το παράδειγμα των δεσμοτών του μύθου του σπηλαίου στην “Πολιτεία”, οι οποίοι καθηλωμένοι σε συγκεκριμένες θέσεις γνωρίζουν και αντιλαμβάνονται ως αληθινά μόνον τα όσα αντικρύζουν, δηλαδή τις σκιές των πραγμάτων που περνούν από πίσω τους και δημιουργούνται από το φως του ηλίου του πραγματικού κόσμου που πέφτει επάνω τους από το άνοιγμα του σπηλαίου, και λοιδροούν αυτόν που επέστρεψε από το φως και συνεπώς ήρθε σε επαφή με τα πραγματικά αντικείμενα, γνωρίζοντας πλέον και λέγοντας ότι αυτές είναι απλώς η αντανάκλασή τους.

Έτσι λοιπόν, ο Πλάτων διατείνεται ότι η ουσία του “είναι” βρίσκεται στην “ιδέα” και είναι αιώνια, σταθερή και αναλλοίωτη. Η “ιδέα” είναι ασύλληπτη, παγιωμένη και αληθινή-ουσιαστική, ενώ τα αντιληπτά όντα μεταβάλλονται διαρκώς, τροποποιώντας την ίδια τους την φύση (Φαίδων). Επίσης, επισημαίνεται από τον Πλάτωνα η ουσία και η φύση των πραγμάτων ως πηγή των ιδιοτήτων που διαχωρίζουν την μία έννοια από την άλλη. Τίθεται κατά συνέπεια το ζήτημα του τυπικού γνωρίσματος, το οποίο ενυπάρχει στα πράγματα και τα προσδιορίζει. Πρόκειται για την βαθύτερη ουσία τους και την αληθινή τους υπόσταση (Ευθύφρων).

Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι η αλήθεια για τον Πλάτωνα ενυπάρχει στην ψυχή του κάθε ανθρώπου. Είναι δυνατόν επομένως να κατακτήσει ο άνθρωπος την γνώση, αναζητώντας την μέσα του και επαναφέροντάς την στην μνήμη του (Μένων).

Συμπεραίνεται λοιπόν ότι η διανοητική προσπάθεια της φιλοσοφικής διαδικασίας, που στοχεύει στην απόκτηση της γενικής και απόλυτης γνώσης έγκειται ακριβώς στην αναθύμιση της αλήθειας, στην σταδιακή εξαγωγή της από τα ενδότερα της ανθρώπινης ψυχής και του ατομικού εαυτού.

Συμπεραίνοντας, ο Πλάτων χάραξε μία πνευματική και φιλοσοφική οδό προς την αλήθεια, η οποία επηρέασε καταλυτικά τόσο τους συγχρόνους του, όσο και τους μεταγενεστέρους του, ανάγοντας την ανθρώπινη διάνοια σε ανώτερα επίπεδα της αντίληψης και της ύπαρξης συνολικά. Ακροβατώντας μεταξύ του ιδεατού και του υλικού κόσμου, κατόρθωσε να παραδώσει ένα υπεράνθρωπο και θείο πρότυπο συνείδησης και στοχασμού, απελευθερώνοντας το ανθρώπινο “είναι” από τα δεσμά της στενής αντιληπτικής ικανότητας και θέτοντάς το δυναμικά στην σφαίρα της περιπλάνησης για την κατάκτηση της αλήθειας.

Εν κατακλείδι, η φιλοσοφία του Πλάτωνα λειτουργεί ανατρεπτικά ως απόρροια της πεζής και άτεγκτης πραγματικότητας, ενώ παράλληλα αντιτίθεται στην ίδια και φωτίζει κάθε είδους θεωρητική ανάλυση και έμπρακτη εφαρμογή της. Πρόκειται για μία μέθοδο διαβίωσης εντός του σκληρού κόσμου, ποτισμένη με άρτια πνευματικότητα και ανθρώπινη υπεροχή. Έχοντας ως έναυσμα την ίδια την νόσο της πολιτείας, ο Πλάτων αποτελεί την λύτρωση στην βάνουση καθημερινότητα του ανθρώπου, αφού θέτει την ψυχή στο επίκεντρο του κόσμου των ιδεών, στην σφαίρα των αΰλων και των αδιαφθόρων οντοτήτων...

Βιβλιογραφία: από το σχολικό εγχειρίδιο Φιλοσοφίας:

- Πλάτων: (Σοφιστής, 263d)
- Πλάτων: (Πολιτεία 517a) μτφρ. Ν.Μ.Σκουτερόπουλος

- Πλάτων: (Φαίδων 78d-79a)
- Πλάτων: (Ευθύφρων 6d-e) μτφρ. Ν.Μ.Σκουτερόπουλος
- Πλάτων: (Μένων 86a)

